

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

17. De causis, quibus aliqui à ieiunij lege eximuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

1200. Hæc ibi. Manichæi hos duos dies ieiunio deputasse perhibentur: & ideo Melchias lege canit, ne in his ieiunium feruaremus: quod decretum per aliquot sæcula in Ecclesia Romana durauit. Ita ut de ipso etiã Quadragesimo ieiunio, quod ante Pascha solenni ritu seruatur, non solum dies Dominicus, sed etiam feria quinta subtraheretur, ut ait Beda. Immo Auctor libelli, qui dicitur Micrologus cap. 50. testatur, Gregorium Magnum, quia suo tempore adhuc Ecclesia Romana retinebat, quintam feriam cuiusque hebdomadæ in Quadragesima, sine proprio officio reliquisse: Postea verò Gregorium II. cuius tempore Decretum Melchias erat iam vsu sublatum, singulis quibusque quintis feriis Quadragesimæ, proprium Officium assignasse, desumptis Euangelij ex certis quibusdam Dominicis, in quibus per annum leguntur. Rursus, ut constat ex cap. Scire debet, quod est Ambrosij, & ex cap. Post Pascha, quod est Isidori dist. 76. Traditio est Apostolorum, ne inter Pascha, & Pentecosten vlllo die ieiunium indicatur: quod tempus dici solet Quinquagesima, quoniam à die Paschæ vsque ad diem Pentecosten, dies quinquaginta numerantur: qui omnes propter Dominicam resurrectionem, sicut omnes totius anni dies Dominici, lætitiæ deputantur, non luctui & pœnitentiæ; ac proinde in eis nec genua flectimus orantes, nec ieiunia colimus, hoc enim est pœnitentium atque lugentium. Inde factum est, si cut respondet Innocentius Tertius in c. Ex parte, de obseruat. ieiuniorum, ut si Natalis Domini, vel dies festus Assumptæ ad cœlos virginis, aut alicuius Apostoli incidit in secundam feriam, ieiunium in sabbatum proximè præcedens transferatur, ne illud in die Dominico seruetur.

Octauo quæritur, An inter Pascha & Pentecosten, quarta feria, & sexta olim à ieiunio essent immunes & liberæ? Respondeo, liberas fuisse: nam sicut omnes Dominici dies toto Quadragesimæ tempore erant lege ieiunij soluti & liberi, sic etiam toto tempore à die Paschæ ad Pentecosten feria quarta, & sexta ieiunio carebant. Epiphanius Hæresi 80. Per totum, inquit, annum seruatur ieiunium in Sancta Catholica Ecclesia quarta, & pro sabbato vsque ad horam nonam. excepta sola Pentecoste per totos quinquaginta dies, in quibus nec genua flectimus, nec ieiunium imperatum est. Et Amalar. lib. 1. de Eccle. of. sic. c. 36. Sunt, qui edunt à Pascha vsque ad Pentecosten. Sic etiam Isidorus lib. 1. de Eccle. of. cap. 42. Rogabis an saltem à carnibus abstineretur, feria quarta, & sexta, toto tempore Quinquagesimæ? Respondeo, verisimilius videri, hi scilicet diebus Christianos non fuisse vfos carnibus. Nam Isidorus in c. Post Pascha dist. 76. Post Pascha, inquit, vsq; ad Pentecosten, Traditio Ecclesiarum, abstinentiæ rigorem prandij relaxauit. Sic ille, ergo toto Paschali tempore abstinebatur à carnibus in quarta etiã & sexta feria: ac ieiunium relaxabatur quidem, quia Christiani prandebant, sed carnes non edebantur: Quæ admodum in tempore Quadragesimæ ieiunij, diebus Dominicis ieiunium soluimus, quia prandemus: sed nec carnibus vtimur, nec cibos alios eo tempore prohibitos ad mensam adhibemus: Et huiusmodi ieiunium dicitur semiplenum, quia imperfectum.

Nonò quæritur, An si quis ieiunium illis diebus, in quibus nobis est interdictum, suscipiat, peccatum admittat? Respondeo, dubitari non posse, quin ijs diebus tutò ieiunium colatur. Ait enim Isidorus in c. Post Pascha, supra citato: Si quis Monachorū, vel laicorū tempore Paschali ieiunare cupit, nõ est prohibendum: quia Antonius & cæteri patres antiqui etiã ijs diebus in eremo leguntur abstinuisse. Obijcies id quod eod. ca. subiicit Isidorus, eos patres tempore Paschali seruasse ieiunium, sed non die Dominico: & illud in c. Ieiunia de cõsec. dist. 3. Die autem Dominica nihil aliud agendum est, nisi Deo vacandum: id etiam quod habetur in c. Ne quis de conse. dist. 3. Ne quis ieiunet die Dominica, timoris aut persuasione causa. Respondeo, in die Dominica nequaquam esse ieiunium obseruandum, nisi magna & graui ex causa; & absque vlla aliorum offensione: & ideo dicitur: Ne quis eo die ieiunet causa timoris, aut persuasione. hoc est, Ne quis persuasus, aut perterritus ab alio, ieiunium suscipiat: Ne item superstitionis gratia, nec per cõtemptum Ecclesiastici præcepti; at verò si quis valetudinis tuendæ, aut periculi, vel mali alicuius grauis euitandæ causa ieiunio eo die studeat & vacet, ei peccato, & vitio non datur.

Caput XVII.

De causis, quibus aliqui à ieiunij lege eximuntur.

Primò quæritur, quot & quæ sint causæ, quibus ij qui indictum lege ieiunium non seruât excusantur? Respondeo, ex communi omnium sententiã quam habet S. Thomas in 2. 2. q. 147. art. 4. multas esse. Nam si qua sit rationabilis causa ieiunium soluendi, iustam & legitimam ea præbet excusationem. At verò sæpè contingit, ut qui lege ieiunij iusta aliqua ex causa liberatur, continere se debeat ab esu carniū, & aliorum ciborum, quos leges & iura vetuerunt. Porro causæ iustæ, quibus aliqui legibus ieiuniorum soluntur, ad quinque vel sex capita reuocantur. Hæc nimirum sunt: ætas, infirmitas, vel aduersa & incommoda valetudo, Labor, Pauperies, Pietatis officium, & Maiorum, vel superiorū auctoritas: quorum singula suis quæstionibus explicabo.

Secundò quæritur, Quænam ætas iustam habeat excusationem ieiunij? Respondeo: quamuis Innocentius in Rubrica de obseruat. ieiuniorum, Angelus in verbo ieiunium num. 13. & 15. Supplement. in verbo ieiunium, teste Syluestro, eod. verb. q. 6. & quidam alij tradiderint, pueros, si sint doli capaces, legibus ieiuniorum teneri: eo quòd statim atque aliquis peccare potest, alijs Ecclesiæ præceptis, & legibus alligatur, id tamen ab alijs confutatur: fortassis Innocentius dicere voluit eos legibus ieiuniorum obstringi, hoc est, eos debere à carnibus abstinere, ut inferius dicam. Quidam teste Angelo, pueros, aiunt, obligari legibus ieiuniorum, anno ætatis expleto decimo sexto; Alij, exacto anno decimo octauo; Alij anno vigesimo; Alij, anno vigesimo quinto. Ceterum S. Thomas secunda secunda, q. 142. art. 4. cuius sententiã est cõmuni consensu recepta, sentit, ante vigesimum primum annum exactum, quod est tertium septen-

nium ætatis expletum, neminem ieiuniorum legibus adstringi: non quod ante eam ætatem pueri & adoleſcentes nõ ſint doli, & peccati, ac meriti capaces, ſed quod frequenter accidat, vt vſq; ad eam ætatem ſoleant pueri adoleſcere, & ſæpius indigeant cibo: hoc eſt, cibo modicè quidem, ſed frequenter ſumpto. Et Eccleſia noluit eos ſibi ſuis legibus obligare, eo quod multo indigeant alimento, propter caloris vim in eis abundantem, quo facilè cibus omnis abſumitur, tum etiã quia cibus in eis non ſolum operatur vt nutriat: ſed vt incrementum naturæ debitum præſtet. Sic cũ S. Thoma Paludanus, vt citat Silueſter in verb. *ieiunium* q. 6. Sic Roſella in eod. verb. nu. 14. Durãdus 4. diſt. 15. q. 10. Antoninus ſecunda par. tit. 6. cap. 2. §. 4. & Nauarrus in *Manuali* cap. 21. nu. 16. Ita vt pueri legibus ieiuniorum obligentur in ea ætate, in qua ſolent militiæ legibus teneri. Conſentaneum tamen rationi eſt, vt pueri ante tertium ſeptennium completum ſeſe ieiunijs exerceant, teſte S. Thoma loco citato, plus minùſue, pro maiori minorue eorum ætate. Immo eodem auctore, pueri quandoque ob communem Reipublicæ ſalutem, in magna aliqua calamitate, ieiunia indicuntur. Iona tertio rex Ninive ieiunium omnibus Ninuitis indixit; *Homines*, inquit, & *immonia non gudent quicquam, nec aquam bibant.* *Quæres*, an ſaltem adoleſcentes, ſi Religioſi ſint, Nouitij, vel Profeſſi, ieiunij Eccleſiaſtica lege obſtringantur ante annum ætatis vigeſimum primum expletum? Reſpondeo, non obſtringi. Gabriel in 4. diſt. 16. q. 5. art. 1. Roſella in verb. *Ieiunium*, nu. 14. quia eadem eſt ratio in illis. Notandum eſt, id quod dixit Innocentius, pueros quamprimum ſunt rationis compotes, legibus ieiuniorum teneri, ſicut etiam alijs Eccleſiæ præceptis tenentur, locum habere in hoc, quod debent in diebus ieiuniorum abſtinere à carnibus, & reliquis cibis interdictis. Vnde & ipſi peccant edendo, & peccant qui ipſis tales cibos miniſtrant.

Tertio queritur, An Religioſi ante eam ætate profeſſi debeant ſeruare ieiunium, quod ipſius Religionis inſtitutum, & Regula præcipit, vt ab omnibus ſeruetur? Exempli cauſa, Regula S. Franciſci imperat, vt quiſque ſexta quaque feria cuiuſque hebdomadæ ieiunium obſeruet, Queritur, an eo præcepto teneatur, qui ante vigeſimum primum annum, Franciſcani inſtituti profeſſionem emiſit? Reſpondeo, teneri. Sic Sylueſter verb. *Ieiunium* q. 6. Roſel. eod. verb. nu. 14. Ledefm. in quarto. par. 2. q. 17. ar. 3. Corduben. in *expoſitione Regula Franciſcane* cap. 3. q. 2. Nã Regula præceptum, & lex tenet omnes Profeſſos: & quem admodum adoleſcens poteſt ſponte ſua votum Deo facere de ieiunio ſeruando, ſic etiam ſeſe Religioni obligare, ita vt eius præceptis ac legibus teneatur obſtriçtus: poſſet quoque Reſpublica vel Princeps ob communem omnium ſalutem ieiunium indicare, quod ſeruare etiam adoleſcentes oporteret. Nihilominus Medina in ſua *Inſtructione conſeſſorum* lib. 1. cap. 14. §. 10. cenſet tales profeſſos minime obligari; quia Regula non videtur arctioris eſſe vinculi, quàm lex Eccleſiaſtica. Mihi tamen hæc ſententia non placet, quippe quæ nec vllum alium auctorem habet, nec vlla firma ratione confirmatur. Quo fit, vt

nulla ratione ſic dubitandum, huiuſmodi pueros & adoleſcentes ſeruare debere ea ieiunia, quæ ſolent Romani Pontifices publicè indicare, cum ob communem vtilitatem Iubilæum, quod vocant, denunciant, ſi priuilegijs in Iubilæo conſeſſis, potiri velint: neque enim ea ieiunia imperantur ſimpliciter, ſed auctoritate Pontificia, peccatorum remiſſione, quas appellamus Indulgentias, & alia multa priuilegia conceduntur, eo conſilio, vt qui tali beneficio vti veſit, certa ieiunia ſuſcipiat, & ſeruet, & alia præſtet pietatis officia. Si roges, num liceat miniſtrare, & præbere paruulis nondum vſu rationis præditis ante ſeptennium cibos in diebus ieiuniorum prohibitos? Reſpondeo, cum Caie. 2. 2. q. 147. ar. 8. dub. 1. ad ſ. mem. Corduben. *irritat. de caſibus conſcientiæ*. q. 60. licere miniſtrare iuxta patriæ conſuetudinem receptam, nam infantes nullis ieiuniorum legibus adſtringuntur. Sic etiam fas eſt miniſtrare carnes in diebus ieiuniorum Paganis & alijs, qui alieni ſunt à religione Chriſtiana, & nobis, non ſubditiſitem & ijs, qui perpetuò amentes ſunt, vbi fuerit conſuetudo recepta, ſicutum eſt, miniſtrare oua tempore ieiunij Quadragenarij. Nam quantum infantes & amentes in loco ſacris interdicto ſepeliri nequeant, præceptis tamen alijs Eccleſiaſticis, aut vllis legibus ieiuniorum, nõ niſi qui ſunt rationis compotes tenentur obſtriçti: omni ex parte: à ſepultura verò Eccleſiaſtica arcentur lege interdicti, eo quod locus interdicto ſubiicitur.

Quarto queritur, An ſenilis ætas liberet ſenes à lege ieiunij? Reſpondeo, ex communi omnium ſententia, quam referunt Caietanus in 2. 2. q. 147. art. 4. Et in ſumma, Ieiunium; Antoninus ſecunda parte, tit. 6. c. 2. §. 6. Ricar. in 4. diſt. 15. ar. 3. q. 4. Silueſter in verb. *Ieiunium* q. 6. Roſel. eod. verbo nu. 15. Nauar. in *Manuali* c. 21. nu. 16. Tabienſis in verb. *Ieiunium* nu. 18. nihil eſſe de hac re lege, & iure conſtitutum. Quare dum ſenes firmo ac valido corpore ſunt, ieiunium ſeruare debent: vnde ea ætas, iuſtam excuſationem non præbet, niſi adſit etiã aliqua ſenilis ætatis infirmitas. Quare plerique docent, poſt ſeptuageſimum ætatis annum expletum, ſenes legibus ieiuniorum eſſe ſolutos, quia in ea ætate infirmi & imbecilli ſunt: & in l. *ultima c. 221. etat. lib. 10.* is qui ſeptuageſimum annum exceſſerit, ab oneribus perſonalibus eximitur; ac proinde videtur etiam à legibus ieiuniorum immunis, cum ieiunium ſit onus non paruum, nec leue. Et cerre qui eam ætatem excedit, ferè, quantum apparet, nõ ſolum imbecillo corpore, & viribus eſſe, ſed valetudine vt ſolet incommoda. Et teſte Angelo in verb. *Ieiunium*, nu. 15. quidam ſentiunt, poſt annum quinquageſimũ quintũ legibus ieiuniorum ſenes ſolutos eſſe. Nauar. in *Manuali* cap. 21. nu. 15. ait, iuxta communem ſententiam, ſexagenarios eſſe à ieiunijs exemptos, fortaliſis voluit dicere ſeptuagenarios, non ſexagenarios excipit: vt conſtat ex Silueſtro in verb. *Ieiunium* q. 4. Roſel. nu. 15. Gabriele in 4. diſt. 16. q. 3. art. 1. Tabienſi num. 18. quod probant ex illo Pſalmi 89. *Dies annorum noſtrorum in iſſis ſeptuaginta anni.* Caietanus etiam in *Summa*, verb. *Ieiunium*, dicit, eos qui ſunt ſexaginta annorum, plerumq; ſenes eſſe, & probat, quia ſcriptum eſt: *Dies annorum noſtra-*

ram septuaginta anni. Vnde videtur, sicut & Nauar-
rus, Sexagenarios à ieiunijs excipere. Probabilis
est opinio, quippe quæ benigna est, & senibus fa-
uet, quoniam senectus ipsa, infirmitas quædam
censetur, & cū Caietano Sexagenarios excusat,
Armi illa ieiunium, nu. 3. Medina in sua Instrukione Cō-
fess. lib. 1. cap. 14. §. 10. Obijcies illud Basilij de Ieiunio
form. 2. Nemo ieiunium numero se subducit, in quo
generaciones cunctæ, sexus, etas, & ordo includuntur.
Nonnulli opinantur, olim apud Græcos durius,
& seuerius fuisse ieiunium, quàm apud Latinos:
eo quod Basilij testimonio, etiam pueri & senes
ieiuniorum lege tenebantur. Ego tamen potius
crediderim, hoc dixisse Basilium, quia nemo à ieiunio
Quadragenario imperfecto excludebatur:
omnes enim etiam senes, & pueri sibi debent à
carnibus, ouis, & alijs huiusmodi temperare, eti-
am si prudeant simul, & coeant.

Quintò queritur, An ægroti & alij qui sunt in-
firma valetudine, & ij, qui dolores capitis, vel
stomachi, vel oculorum vertigines patiuntur, sint
ieiuniorum legibus soluti? Respondeo, solutos
esse, quando notabilis est eorum infirmitas: eo-
rum enim valetudini magis expedit, vt bis, aut
ter modico cibo, quàm semel tantum in die vr̄a-
tur immodico: quando verò dubitatur an in-
firmitas talis sit, quæ iustam excusationem det, me-
dici consilio, vel superioris indulgentia, & au-
thoritate res est definienda: sic S. Thom. in 4. diff.
15. q. 3. art. 2. q. 4. Antoninus 2. par. tit. 6. c. 11. §. 6. Ro-
fel. Ieiunium nu. 18. Angel. eod. verb. num. 15. Silu. q. 9.
Tabien. 22. Nauar. in Manuali c. 21. nu. 16. Caietanus
in sum. Ieiunium.

Sextò queritur, An foeminae prægnantes, aut
nutrientes lactentes paruulos, sint à ieiunijs li-
beræ, & immunes? Respondeo, ex communi sen-
tentia liberæ esse: siquidem necesse est, vt cibo
reficiantur, non sua ipsarum tantum, sed foetus
etiam nutriendi & educandi causa. Deinde sæpè
inordinato quodam desiderio nunc hoc, nunc il-
lud cibi genus appetunt: atque id tam ardentur,
vt nisi desiderio suo satisfecerint, foetus de vita
periclitari videatur: Caietanus in sum. Ieiunium.
Angel. ibidem. num. 15. Siluester ibid. q. 9. Rosel. num.
17. Tabien. num. 21. Nauar. c. 21. nu. 16. Immo, vt ait
Rosel. si ad longum tempus ieiunia suscipiant,
præcipiendum est illis, ne id faciant.

Septimò queritur, An etiam excusentur men-
dicæ Respondeo, eos, qui medicant ostiatim vi-
dium, solutos esse legibus ieiuniorum, cum non
quando illi, & quantum volunt, edere queant:
similiter illi, quibus alius cibus non suppetit, nisi
interdictus, lege ieiunij minimè alligantur. non
enim vult Ecclesia, vt quis vitæ vel valetudinis
periculum, & discrimen incurrat. S. Thomas in
4. diffin. 15. q. 3. art. 2. q. 4. ad 2. Ricar. 4. diff. 15. art. 3. q. 4.
Duran. in 4. diffin. 15. q. 10. Angel. ieiunium num. 15.
Silu. eod. verb. q. 9. Rosel. nu. 20. Caiet. in sum. Nauar.
cap. 21. num. 16.

Octauò queritur, An ij qui laborat, cuiusmo-
di sunt agricolæ, & plerique artifices, iustam eti-
am ieiunij excusationem habeant? Respondeo,
eos habere: tales sunt fabri siue ferrarij, siue li-
gnarij, siue cæmentarij, agrorum cultores, & cæ-
teri huius generis operarij, & artifices, his enim
cibus non sufficit semel tantum in die sumptus,

ob immodicos & nimios corporis labores. Ro-
fel. ieiunium 19. Angel. nu. 19. Silu. q. 9. Tabien. nu. 19.
Et addit Rosella, Eugenium III. concessisse aut
potius declarasse: vt opifices, qui laboriosas ar-
tes exercent, & agrorum cultores, siue diuites
sint, siue pauperes, liberi sint à lege ieiunij. Et Sil-
uester ait, se audiuisse à viris doctis, id Eugenium
III. concessisse aut declarasse, vt dixi. Et Tabien.
& Nauar. cap. 21. nu. 19. testantur id quosdam asse-
rere. Item, annotant Ricardus in 4. diff. 15. art. 3. q. 4.
Palud. in 4. diff. 15. q. 4. art. 2. Gab. in 4. diff. 16. q. 3. art. 1.
Rosel. Angel. Silu. Tab. nò excusari à peccato eos,
qui conducunt operarios ea conditione, vt ieiunium
non agant: nisi fortè necesse sit, vt operarij
citius opus absoluant. Addunt etiam, laborem
manuum iustam excusationem non dare operarij,
qui opus differre in alium diem commodè
possunt. Sed reuera dubiæ quæstionis est, An pec-
conductor, si operarij mercedem minuit ex
eo quod operarius ieiunium seruans, minus solito
laborat. Respondet Caiet. 2. 2. q. 147. art. 4. vers.
In eodem articulo circa operarios, non peccare: quia nò
debet maiorem mercedem promittere, aut solu-
ere, quàm mereatur operarius.

Item quæstio est, an lege ieiunij teneatur ope-
rarij eo die, quo diurnum laborem & operam
intermittunt? Quæstionem mouet, quod huius-
modi operarij minimè ieiunijs afflueti, solent
nimium afflicti, si ieiunium seruare cogantur,
cum labore solito supersedent. Deinde labore
sui præcedentis ita fessis ac defatigati sunt, vt si
semel tantum in die proximè sequenti comedat,
grauiter diuexentur. Respondent quidam, arbi-
trio boni viri esse rem decernendam, ita vt tutò
aliquando ieiunium soluant, ne inepti ad labo-
res, & operas in posterum reddantur: aut quia ex
labore præterito nimium defatigati sunt. Proba-
bilis est opinio.

Quæres etiam, An sint legibus ieiuniorum solu-
ti sculptores, futores, figuli, argentarij, aurifices,
& id generis alij, qui cum se suis solitis operi-
bus exercent, magnos labores sustinent? Res-
pondeo, id etiam boni viri arbitrio relinquen-
dum, & pro laboris paruitate, aut magnitudine
iudicandum. Omnibus his etiam prodest prædi-
cta Declaratio Eugenij III. futores, Argentarij,
aurifices, textores, pelliones, fullones, lanarij,
cæmentarij, pistores, qui item furnariam artem
exercent, qui panes coquunt, & similes, meo iu-
dicio excusantur: non autem sartores, pictores,
barbitonfores, aduocati, scholastici, notarij,
scribæ, & alij similes, qui multo minus quam
primi supradicti laborant, dum suas artes ex-
ercent. Quamuis Ledesma in 4. part. 2. q. 17. excu-
set sartores, barbitonfores. Sed Abulen. in Mar-
thæum cap. 6. q. 143. Eos non excusat, & hæc opi-
nio verior esse videtur.

Nonò queritur, An Curfores, muliones, aga-
fonæ, item an cæteri, qui peregrè proficiscun-
tur, aut toto die pedibus iter faciunt, ieiunium
seruare debeant? Respondeo, ex communi om-
nium sententia, quam habent S. Thomas secunda
secundæ, q. 147. art. 4. ad 3. Duran. quarto diff. 15. q. 10. Ri-
car. Palud. Gab. Antoninus, Angelus, Rosel. Silu.
Tabien. locis ante citatis, videndū esse, an spòtè, an
necessitate iter suscipiant: deinde an profectio,

Medina de
instruēt.
Confessor.
lib. 1. c. 14.
§. 10.

vel iter in alium diem commodè differri queat, an secus: Item, an ieiunium citra incommodum seruari possit, an non: insuper an pedibus, an equo sit iter faciendum. His enim perspectis res est definienda. Nam si iter necessitate, non voluntate siue spontè, suscipimus, & pedibus, non equo iter facimus, quod nec prorogari commodè, nec fieri queat, si ieiunium seruare cogamur. Si etiam iter facimus, quod quindecim, aut duodeviginti miliaria Italica compleat ordinariè minimè legibus ieiuniorum tenemur. **Quæstio** verò est, An si qui culpa sua ita sit labore fessus, vt ei necesse sit ampliùs quàm semel, edere, ieiunij lege teneatur? Quidam absolutè negant eum teneri, sicut non tenetur is, qui culpa sua grauem in morbum incidit; aut qui culpa sua iter facit, aut qui contra leges, & iura ludendo nimium est defatigatus, aut qui contra Superioris mandatum peregrinationem suscipit, quam, si ieiunium seruet, perficere commodè, aut ab ea deficiens domum redire sine difficultate non potest. Dicendum est, dubitandum non esse, quin is, de quo quæritur, ieiunium tutò soluat, si adeo est labore defatigatus, vt cibo indigeat, quamuis culpa sua in eum laborem deuenerit, quod si in fraudem legis se labore defatigauerit, peccatum quidem est in eo quod data est causa frangendi ex lassitudine ieiunij legem, ea tamen data, non amplius peccatur in ieiunio soluendo. Rosella in verbo Ieiunium, num. 21. Paludanus in quarto dist. 15. q. 4. ar. 2.

Caput XVIII.

Alie quæstiones de eadem re diluuntur.

Primò quæritur, An pietatis, misericordiæ, vel charitatis officium iustam mereatur excusationem à lege ieiunij? Respondeo, si eiusmodi officium aut lege, aut præcepto Maiorum, aut ob communem salutem obeamus, legibus ieiuniorum soluti sumus. Ita diuini verbi cõcionatores, ac similes alij Ecclesiæ ministri, liberi sunt à ieiunijs, si munus suum præstare coguntur, & simul commodè ieiunium seruare nequeunt. Eadem quoque ratione excusantur Magistri, & Doctores, qui publicè alios docent. Hoc colligitur ex S. Thomæ secunda secunde, q. 147. ar. 4. ad tertium & traditur à Gabriele in quarto dist. 16. q. 3. ar. 1. Rosel. Ieiunium num. 21. immò Tabien. Ieiunium num. 16. excipit etiam eos, qui assiduè pœnitentium confessiones audiunt. Sed ijdem Auctores annotant, hoc locum habere, quando concionatores, vel Doctores, qui Lectores dicuntur, & Confessarij suum officium facere, & ieiuniũ simul seruare commodè nequeunt. Si res sit dubia Superioris auctoritate, ieiunij lege soluantur.

Sed quæstio nobis est, An fas sit ieiunium soluere socij vel amici gratia inuitantis nos ad prædium; aut infirmi alicuius consolandi, vel peregrini excipiendi causa? Narrat Sozomenus lib. 1. c. 11. & Nicephorus lib. 8. c. 42. historiam quandam in hæc verba: *Enit ad Spirdionem Episcopum ex itinere quidam, instante iam Quadragesima, in qua ieiunium cõmesticijs suis continuare, certiq; die cibum gustare, & intermedijs diebus ieiunius persistere solebat. Cum autem pere-*

grinum illum admodum de via fessum cerneret; Agg. inquit ad filiam, laua viri pedes, appone hæc quod edat. Respondeo te virgine, nec panem superesse, nec farinam, quod talia propter ieiunium parari non solerent. præmissa oratione, ac peccati condonatione præcepit filie carnes porcinas, quas domo sale conditas habebat, coquere: quibus coctis, peregrinum vnà secum ad mensam sedere fecit, & appositis carnibus vesci cepit; & vitium horatus est vt ipse quoque suo exemplo ederet. Recusanti, ac se esse Christianum dicens: Hoc minus, inquit, recusare debes. Mundis enim omnia munda, diuinus sermo pronunciauit. Hactenus historia. Prosper quoque Aquitanus Episcopus lib. 2. de vita Contemplatiua cap. vlt. Verumamè sic abstinere, vel ieiunare debemus, vt non nos ieiunandi, & abstinentiæ necessitati subdamus, ne iam non deuoti, sed inuiti rem voluntariam faciamus. Si enim quoslibet aduenientes, ieiunio intermissio reficio, non solum ieiunium, sed impleo charitatis officium. Caterum si propter abstinentiam spiritaliter fratres, quos noni mea remissione delectari, contristat, abstinentia in ea, non est vitium dicenda, sed vitium: quoniam ipsa abstinentia, & ieiunij continuatio, nisi fuerit quando res exigit, prætermissa, & me inflat, & fratrem meum, cui charitas iubet inferuire, contristat. Addamus his Ioannem Gersonem in tomo 4. serm. 1. Dominica 1. Quadragesime, qui de fratre quodam refert, cū ieiunaret, accensisse ad domum quendam, cuius dominus cocenabat, quem rogauit dominus, ob amorem Dei, inquit Gerson (vt illius verbis utar) & charitatem, vt vellet canare: Fecit ille, & comedit optime, plusquam hospes voluisset, & remansit hospiti parua pars: In discipulo, dixit hospiti frater, qui excusabat se, dicens charitatem comedit. Reddeas alijs, inquit hospes, sed noli ducere tecum charitatem, quia est gulosa nimis. Hæc Gerson. Quibus exemplis constare potest, ieiunium aliquando sine fraude prætermisissum, omni culpa vacare, eo quòd bona fide, amici, vel peregrini causa soluantur. Spirdion ille Episcopus sanctus nihil habebat, quo peregrinum de via lassum reficeret, nisi carnes porcinas, comedit ipse, ratus, peregrinum ad se diuertentem, & corporis refectioe indigentem, non aliter cibum sumpturum, nisi ipse simul ederet. Prosper verò videtur locutus de ieiunijs voluntate, nõ legis necessitate susceptis: de quibus etiam fortassis Gerson agebat. Quæri solet, An vxores excusentur, si iussu mariti ieiunium soluant, item serui, si ieiunium non seruet, vt domino suo pareat: Ad hæc inferius respondebo in hoc capite, quæstione 7.

Secundo quæritur, An quis superioris auctoritate possit lege ieiunij solui? Respondeo, sicut vota, possunt auctoritate superiorum redimi pecunia, vel in aliud pietatis officium mutari, vel ex toto, aut ex parte relaxari; sic etiam ieiunia, Ecclesiæ legibus indicta. Quæres cuiusnam superioris auctoritate, solui lege ieiunij quis possit? Respondeo, ex Innocentio, Hostiensis, Ioanne Andrea, & Abbate in capite 1. c. c. Consilium, de Obseruat. Ieiunior. quando iusta causa non subest, nullius superioris, nisi Romani p̄fificis auctoritate, posse ieiunium ab Ecclesia indictum relaxari, quoniam in ea quæ sunt iuris Canonici communis nullus alius præterquam Romanus Pontifex, potestatem habet, quòd causa legitima nõ subest, excimendi aliquem à lege. Quando autè iusta causa est id faciendi, tutò aliquos ieiunij lege Episcopus soluit. Dices, Episcopũ nõ habere potestatem in ius

communè